

“

Thế giới đang bước vào một kỷ nguyên mới, kỷ nguyên của trí tuệ nhân tạo (AI). Sự phát triển vượt bậc của công nghệ này, đặc biệt là AI tạo sinh (generative AI), đang mang đến những thay đổi sâu rộng trong mọi lĩnh vực của đời sống, ảnh hưởng trực tiếp đến thị trường lao động. Báo cáo Chỉ số xu hướng việc làm 2024, một sản phẩm hợp tác giữa Microsoft và LinkedIn, đã vẽ nên bức tranh toàn cảnh về sự chuyển đổi mạnh mẽ của thị trường lao động toàn cầu dưới tác động của AI. Báo cáo này không chỉ cung cấp những thông tin giá trị về xu hướng công việc toàn cầu mà còn đặt ra những câu hỏi cấp thiết về tương lai của người lao động trong kỷ nguyên AI.

”

Làn sóng trí tuệ nhân tạo và tương lai của người lao động

Kỷ nguyên mới của trí tuệ nhân tạo

Báo cáo Chỉ số xu hướng việc làm 2024 được thực hiện bởi một công ty nghiên cứu độc lập, với sự tham gia của 31.000 người lao động tri thức toàn thời gian hoặc tự kinh doanh trên 31 thị trường từ ngày 15/2/2024 đến 28/3/2024. Cuộc khảo sát được tiến hành trực tuyến, bằng tiếng Anh hoặc ngôn ngữ địa phương. Mỗi thị trường có 1.000 người tham gia khảo sát, và kết quả toàn cầu được tổng hợp từ tất cả các câu trả lời để đưa ra giá trị trung bình. Tại Mỹ, 2.800 người lao động tri thức toàn thời gian hoặc tự kinh doanh bổ sung đã được khảo sát trên 9 khu vực/thành phố. Ngoài ra, báo cáo còn sử dụng dữ liệu từ LinkedIn Economic Graph - một minh họa kỹ thuật số về lực lượng lao động toàn cầu, bao gồm hơn 1 tỷ thành viên, 67 triệu công ty và 134.000 trường học. Với quy mô và tính đại diện cao, Báo cáo Chỉ số xu hướng việc làm 2024 cung cấp một cái nhìn đáng tin cậy về thực trạng và xu hướng tác động của AI đối với thị trường lao động toàn cầu.

Trí tuệ nhân tạo trong môi trường làm việc thực tế hiện nay

AI không còn là một khái niệm xa vời, mà đã trở thành một phần không thể thiếu trong môi trường làm việc hiện đại. Báo cáo Chỉ số xu hướng

việc làm 2024 cho thấy, 75% lao động tri thức hiện đang ứng dụng AI trong công việc, 46% trong số đó bắt đầu sử dụng trong vòng 6 tháng qua. Con số này phản ánh tốc độ ứng dụng AI trong môi trường làm việc đang diễn ra với tốc độ chóng mặt. Điều đáng chú ý là 78% người dùng AI đang tự mang công cụ AI của riêng mình đến nơi làm việc (BYOAI). Xu hướng này không chỉ giới hạn ở thế hệ Gen Z, mà diễn ra ở mọi nhóm tuổi, cho thấy sự chủ động của người lao động trong việc tận dụng AI để nâng cao hiệu quả công việc.

Sự phổ biến của AI được thúc đẩy bởi những lợi ích thiết thực mà nó mang lại cho người lao động. Theo báo cáo, 90% người lao động sử dụng AI cho biết công nghệ này giúp họ tiết kiệm thời gian, 85% khẳng định AI giúp họ tập trung vào những công việc quan trọng nhất, 84% cho rằng AI thúc đẩy sự sáng tạo và 83% cảm thấy AI giúp họ yêu thích công việc hơn. Một ví dụ điển hình về ứng dụng AI trong môi trường làm việc là Copilot, một công cụ AI được tích hợp vào Microsoft Teams. Báo cáo cho thấy, những người dùng Microsoft Teams thường xuyên nhất (top 5%) đã sử dụng Copilot để tóm tắt 8 giờ họp trong tháng 3, tương đương với một ngày làm việc. Điều này chứng minh AI có thể giải phóng người lao động khỏi những công việc nhàm chán, giúp họ tập trung vào những nhiệm vụ mang lại giá trị cao hơn.

Thách thức về nhân tài trong kỷ nguyên trí tuệ nhân tạo

Mặc dù tồn tại lo ngại về nguy cơ mất việc làm do AI, các nhà lãnh đạo doanh nghiệp lại đang đối mặt với một thách thức lớn hơn: sự khan hiếm nhân tài. Báo cáo chỉ ra rằng, 55% nhà lãnh đạo lo lắng về việc thiếu hụt nhân tài để đáp ứng nhu cầu của doanh nghiệp trong năm tới. Con số này thậm chí còn cao hơn đối với các lĩnh vực như an ninh mạng (61%), kỹ thuật (61%) và thiết kế sáng tạo (60%). Sự khan hiếm nhân tài trong bối cảnh AI phát triển mạnh mẽ cho thấy thị trường lao động đang trải qua một cuộc chuyển dịch lớn. Năng lực AI đang trở thành tiêu chí tuyển dụng quan trọng, với 66% nhà lãnh đạo khẳng định sẽ không tuyển dụng ứng viên thiếu kỹ năng AI. Thậm chí, 71% nhà lãnh đạo sẵn sàng tuyển dụng ứng viên ít kinh nghiệm hơn nhưng có kỹ năng AI hơn là ứng viên có nhiều kinh nghiệm nhưng thiếu kỹ năng AI.

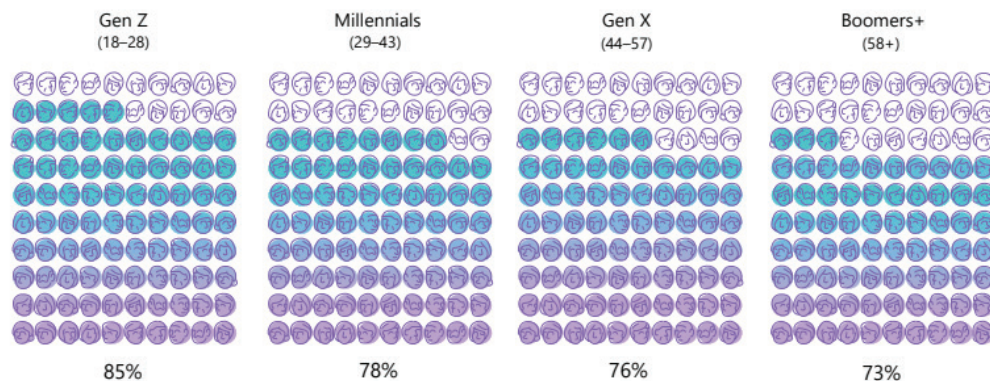
Bốn nhóm người dùng trí tuệ nhân tạo

Báo cáo đã xác định 4 nhóm người dùng AI: người hoài nghi (ít khi sử dụng AI), người mới bắt đầu (sử dụng AI ở mức độ cơ bản), người khám phá (sử dụng AI ở mức độ trung bình) và người dùng AI quyền năng (sử dụng AI một cách thường xuyên và hiệu quả). Người dùng AI quyền năng là những cá nhân am hiểu về AI, sử dụng AI trong công việc ít nhất vài lần mỗi tuần và tiết kiệm được hơn 30 phút mỗi ngày nhờ AI. Họ cho biết AI giúp họ quản lý khối lượng công việc (92%), thúc đẩy sáng tạo (92%) và tập trung vào những công việc quan trọng nhất (93%). AI cũng giúp họ cảm thấy hứng thú hơn (91%) và yêu thích công việc hơn (91%). Báo cáo cho thấy, người dùng AI quyền năng có xu hướng thử nghiệm AI nhiều hơn, tích hợp AI vào quy trình làm việc và nhận được sự hỗ trợ từ phía doanh nghiệp trong việc ứng dụng AI. Họ cũng thường bắt đầu và kết thúc ngày làm việc bằng AI, sử dụng AI để cập nhật thông tin, phân tích dữ liệu, thiết kế nội dung, tương tác với khách hàng và động não giải quyết vấn đề.

Cơ hội và thách thức đối với lao động Việt Nam

Thông tin từ Báo cáo Chỉ số xu hướng việc làm 2024 cho thấy AI mang lại cả cơ hội và thách thức cho người lao động Việt Nam. AI có thể hỗ trợ người lao động làm việc hiệu quả hơn, giải phóng thời gian cho các công việc sáng tạo và mang lại giá trị cao hơn. Ví dụ, AI có thể tự động hóa các tác vụ lặp đi lặp lại như nhập liệu, xử lý văn bản, dịch thuật, phân tích dữ liệu phức tạp, tạo nội dung sáng tạo, thiết kế hình ảnh... Sự phát triển của AI cũng sẽ tạo ra nhiều ngành nghề mới như kỹ sư AI, chuyên viên phân tích dữ liệu, chuyên viên phát triển ứng dụng AI, chuyên viên tư vấn AI... Đây là cơ hội việc làm hấp dẫn, đặc biệt cho thế hệ trẻ. Nắm bắt AI sẽ giúp người lao động Việt Nam nâng cao kỹ năng, kiến thức, tăng cường khả năng cạnh tranh trong thị trường lao động toàn cầu và hội nhập quốc tế.

Tuy nhiên, AI cũng đặt ra thách thức cho người lao động Việt Nam. AI có thể thay thế con người trong một số công việc mang tính chất lặp đi lặp lại, đòi hỏi ít kỹ năng phức tạp như thu ngân, nhân viên bán hàng qua điện thoại, nhân viên nhập liệu... Điều này đặt ra nguy cơ mất việc làm cho những người chưa kịp thích nghi,

Tỷ lệ người trả lời khảo sát đang sử dụng các công cụ trí tuệ nhân tạo (không do tổ chức của họ cung cấp) tại nơi làm việc. Nguồn: Microsoft.

chưa trang bị kỹ năng AI. Thị trường lao động sẽ ưu tiên những người có kỹ năng AI, đòi hỏi người lao động phải liên tục học hỏi, cập nhật kiến thức và thành thạo các công cụ AI. Việc tiếp cận và sử dụng AI hiệu quả cũng đòi hỏi hạ tầng công nghệ thông tin và kỹ năng số. Tuy nhiên, khoảng cách kỹ thuật số giữa các vùng miền, giữa thành thị và nông thôn, giữa các nhóm đối tượng khác nhau có thể tạo ra rào cản cho một bộ phận người lao động trong việc tiếp cận và ứng dụng AI.

Hành trang cần thiết cho người lao động Việt Nam

Để tận dụng cơ hội và vượt qua thách thức từ làn sóng AI, người lao động Việt Nam cần chủ động thích nghi và trang bị những hành trang cần thiết. Chúng ta có thể xây dựng mô hình “Bình dân học AI” - mô hình tiên phong phổ cập AI ra toàn quốc được lấy cảm hứng theo phong trào Bình dân học vụ của Bác Hồ. Theo đó, mỗi người lao động nên: rèn luyện tư duy *AI First*: sử dụng AI như công cụ cơ bản, đầu tiên trong công việc và cuộc sống hằng ngày; thực hành *Micro-learning* (mỗi ngày dành ít nhất 15 phút để sử dụng các AI miễn phí và mạnh nhất thế giới như ChatGPT, Gemini, Copilot, Claude...); áp dụng *Feynman Technique* (dạy để học, mỗi tuần dành ít nhất 15 phút để chia sẻ kiến thức, kinh nghiệm, kỹ năng điều khiển AI với người khác, giúp củng cố kiến thức và lan tỏa kiến thức tới cộng đồng).

Ngoài ra, người lao động có thể tham gia các khóa học trực tuyến và trực tiếp về AI, từ cơ bản đến nâng cao: tự học AI thông qua tài liệu trực tuyến, sách, video trên internet; theo dõi xu hướng việc làm, tìm hiểu ngành nghề mới nổi, kỹ năng được săn đón để định hướng phát

triển nghề nghiệp; chuẩn bị tinh thần sẵn sàng chuyển đổi nghề nghiệp, học hỏi kỹ năng mới; phát triển kỹ năng linh hoạt, tư duy phản biện, khả năng phân tích, đánh giá thông tin và giải quyết vấn đề sáng tạo; trau dồi kỹ năng mềm như giao tiếp, làm việc nhóm, quản lý thời gian, lãnh đạo...

Bên cạnh nỗ lực của cá nhân người lao động, doanh nghiệp cũng cần chung tay tạo điều kiện thuận lợi cho việc ứng dụng AI và nâng cao năng lực cạnh tranh của lực lượng lao động Việt Nam: chủ động tìm hiểu, nghiên cứu và ứng dụng AI vào quy trình sản xuất kinh doanh; xây dựng chương trình đào tạo kỹ năng AI cho người lao động; cung cấp công cụ, phần mềm, thiết bị cần thiết để người lao động sử dụng AI hiệu quả; tạo điều kiện cho người lao động tham gia các khóa đào tạo, hội thảo, hội nghị về AI; xây dựng văn hóa doanh nghiệp cởi mở, khuyến khích sáng tạo, đổi mới và ứng dụng công nghệ mới.

*
* *

AI đang thay đổi nhanh chóng thị trường lao động toàn cầu, mang đến cả cơ hội và thách thức cho người lao động Việt Nam. Bằng cách chủ động thích nghi, trang bị kiến thức và kỹ năng cần thiết, người lao động Việt Nam có thể tận dụng cơ hội và vượt qua thách thức, góp phần xây dựng lực lượng lao động chất lượng cao, đáp ứng yêu cầu phát triển kinh tế - xã hội của đất nước trong kỷ nguyên số ✍

Nguyễn Tiến Dũng (CH Pháp)